

ІНВЕСТИЦІЇ: ПРАКТИКА ТА ДОСВІД

ISSN 2306-6814

9 772306 681405

Науково-практичний журнал

№ 7 квітень 2024

Головний редактор:

Ємельянов В.М.,
доктор наук з державного управління,
професор, заслужений діяч науки
і техніки України

Заступники головного редактора:

Антонова Л.В.,
кандидат економічних наук, доктор наук
з державного управління, професор
Нора Г.А.,
доктор економічних наук, професор

Відповідальні секретарі:

Штиршов О.М., кандидат наук з
державного управління, доцент
Тимофеев С.П., кандидат наук з
державного управління, доцент
Кучеренко Г.Б.

Члени редакційної колегії:

Abbas Mardani, Ph.D. in Philosophy Management (USA)
Бартош Гордецки, доктор політичних наук, професор факультету журналістики й політичних наук Університету імені Адама Міцкевича (м. Познань, Польща)
Беглиця В. П., кандидат економічних наук, доктор наук з державного управління, професор
Гармідер А. Д., доктор економічних наук, доцент
Гнат'єва Т. М., кандидат економічних наук, доцент
Гришова І. Ю., доктор економічних наук
Дацій О. І., доктор економічних наук
Денисенко М. П., доктор економічних наук, професор
Козловський С. В., доктор економічних наук, професор
Кравчук А. О., кандидат економічних наук, доцент
Кушнір С. О., кандидат економічних наук, професор
Лазарева О. В., доктор економічних наук, професор
Ніколюк О. В., доктор економічних наук, професор
Плеханов Д. О., кандидат економічних наук, доктор наук з державного управління, професор
Резнікова Н. В., доктор економічних наук, професор
Сазонець І. А., доктор економічних наук, професор
Сазонець О. М., доктор економічних наук, професор
Сорока С. В., доктор наук з державного управління, професор
Стоян О. Ю., кандидат економічних наук, доктор наук з державного управління, доцент
Тарасова Т. О., доктор економічних наук, професор
Чвортко Л. А., кандидат економічних наук, доцент
Яременко Л. М., к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування
Ярошевська О. В., доктор економічних наук, професор

ІНВЕСТИЦІЇ:

ПРАКТИКА ТА ДОСВІД

№ 7 квітень 2024 р.

Журнал засновано у січні 2002 року.
Виходить 2 рази на місяць

Журнал включено до переліку наукових фахових
видань України з питань

ЕКОНОМІКИ ТА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Категорія «Б»

(Наказ Міністерства освіти і науки України від
02.07.2020 № 886)

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 281, 292

ІНДЕКСАЦІЯ ВИДАННЯ В НАУКОМЕТРИЧНИХ БАЗАХ:

- Index Copernicus (IC);
- SIS;
- Google Scholar.

Свідоцтво КВ № 23727-13567ПП від 17.12.2018 року
ISSN 2306-6814

Передплатний індекс: 23892

Адреса редакції:

04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 18, к. 29

Поштова адреса:

04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 18, к. 29

Телефон: (044) 223-26-28, 458-10-73
(050) 382-06-63

E-mail: economy_2008@ukr.net
www.nayka.com.ua
www.investplan.com.ua

Засновники:

*Чорноморський національний університет
імені Петра Могили,
ТОВ "ДКС Центр"*
Видавець:
ТОВ "ДКС Центр"

Передрукування дозволяється лише за згодою
редакції.

Відповідальність за добір і викладення фактів несуть
автори. Редакція не завжди поділяє позицію авторів
публікацій.

За зміст та достовірність реклами несе
відповідальність рекламодавець.

Рекомендовано до друку Вченою Радою 04.04.24 р.
Підписано до друку 04.04.24 р.

Формат 60x84 1/8, Ум. друк. арк. 38.2.

Наклад — 1000 прим.

Папір крейдований, друк офсетний.

Замовлення № 0404/2.

Віддруковано у ТОВ «ДКС Центр»

м. Київ, пров. Куренівський, 17

Тел. (044) 537-14-34

© ІНВЕСТИЦІЇ: ПРАКТИКА ТА ДОСВІД, 2024

РОЗМІЩЕННЯ СТАТТІ

1. Вимоги щодо змісту наукової статті.

1.1. Високий науковий рівень статті.

1.2. Приймаються раніше не опубліковані наукові статті.

1.3. Автор несе відповідальність за оригінальність тексту статті (за плагіат відповідає автор).

1.4. Стаття повинна бути написана українською, російською або англійською мовою.

1.5. Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних назв, географічних назв та інших відомостей, а також за те, що в матеріалах не містяться дані, що не підлягають відкритій публікації.

1.6. Остаточне рішення про публікацію ухвалюється Редакційною колегією, яка також залишає за собою право на додаткове рецензування, редагування і відхилення статей.

2. Вимоги щодо оформлення наукової статті.

2.1. У статті з лівого боку має стояти індекс УДК (Регистр – «ВСЕ ПРОПИСНЫЕ»)

2.2. Ініціали та прізвище автора. Через кому після ПІБ зазначається науковий ступінь, вчене звання, посада, науковий заклад. (На мові статті, українською (якщо стаття не україномовна) та англійською мовою). ORCID ID.

2.3. Назва статті (Регистр – «Как в предложениях») мовою статті, українською (якщо стаття не україномовна) та англійською мовою.

2.4. Анотація.

2.4.1. Мовою статті (обсяг не менш як 100 слів).

2.4.2. Англійською мовою (обсяг не менш як 1800 знаків без пробілів).

2.4.3. У статті не українською мовою обов'язкова анотація українською мовою (обсяг не менш як 1800 знаків без пробілів).

2.5. Ключові слова (5–8 слів) мовою статті, українською (якщо стаття не україномовна) та англійською мовою.

2.6. Текст статті.

У статті повинні міститись (із виділенням у тексті) такі елементи:

— постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями;

— аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття;

— формулювання цілей статті (постановка завдання);

— виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових

результатів;

— висновки з проведеного дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі;

— список літератури;

— список літератури (References) в романському алфавіті.

Згідно з новими правилами, які враховують вимоги міжнародних систем цитування, автори статей повинні давати список літератури в двох варіантах: один мовою оригіналу і окремим блоком той же список літератури (References) в романському алфавіті (harvard reference system), повторюючи в ньому в тому ж порядку всі джерела літератури, незалежно від того, чи є серед них іноземні.

Для правильного оформлення, скористайтеся рекомендаціями <http://www.economy.in.ua/d/references.doc> або замовте цю послугу в редакції (див. анкету для автора).

3. Технічні вимоги до статті.

3.1. Обсяг рукопису — 20—35 тис. знаків, включаючи рисунки, таблиці.

3.2. Стаття повинна бути виконана у форматі А-4 текстового редактора Microsoft Word for Windows (шрифт – Times New Roman). Якщо стаття зроблена в редакторі Microsoft Word (версія 2007) і має розширенням .docx, обов'язково потрібно відправити додатково файли статті Perezberezeni u format .doc dla Microsoft Word (версія 97-2003) або .rtf. Назва файлу має відповідати прізвищу автора (наприклад: Іванов або Ivanov).

3.3. Кількість табличного матеріалу та ілюстрацій повинна бути доречною. Цифровий матеріал подається у таблиці, що має порядковий номер (наприклад, Таблиця 1.) і назву (друкується над таблицею посередині жирним шрифтом). Ілюстрації також потрібно нумерувати і вони повинні мати назви, які вказуються під кожною ілюстрацією (наприклад, Рис. 2. Переваги ефективної структуризації попиту).

3.4. Рисунки, виконані у MS Word, потрібно згрупувати; вони повинні бути єдиним графічним об'єктом. Для рисунків, зроблених у програмі Excel, потрібно додатково до статті відправити файл Excel (2003).

3.5. Формули виконуються за допомогою вбудованого редактора формул MS Equation і нумеруються з правого боку.

3.6. Посилання на літературу в тексті необхідно подавати в квадратних дужках, наприклад, [3, с. 35; 8, с. 56–59], в яких перша цифра вказує порядковий номер джерела в списку літератури, а друга – відповідну сторінку в цьому джерелі; одне джерело (зі сторінкою) відокремлюється від іншого крапкою з комою.

3.7. У статті не повинно бути переносу слів та макросів При наборі слід вимкнути автоматичний «м'який» перенос (заборонені «примусові» переноси – за допомогою дефісу). Абзаци позначати тільки клавішею «Enter», не застосовувати пробіли або табуляцію (клавіша «Tab»).

4. Матеріали, які потрібно подати до редакції.

4.1. Стаття, рисунки окремими файлами (якщо потрібно (див. пункт 3.4)).

4.2. Анкета (скачати на сайті).

4.3. Рецензія на статтю* (з підписом рецензента та печаткою):

— якщо автор або один із співавторів не має наукового ступеня (статті українською, російською або англійською мовами);

— якщо в статті один автор, який не має наукового ступеня доктора наук (статті англійською мовою).

Матеріали надсилати на електронну адресу economy_2008@ukr.net

* Рецензію та витяг редакція має право запросити у автора з науковим ступенем.

ІНВЕСТИЦІЇ: ПРАКТИКА ТА ДОСВІД

№ 7 квітень 2024 р.

У НОМЕРІ:

Економічна наука

Євчук А. А.

Стратегічне планування розвитку суб'єктів бізнесу як інструмент управління ризиком в умовах невизначеності 7

Голян В. А., Заставний Ю. Б., Недопад Г. В., Коробка Р. В.

Фінансово-інвестиційне забезпечення сфери поводження з відходами як ключової ланки екологізації національної економіки: регіональні та галузеві особливості 13

Антохов А. А., Клевчик Л. Л.

Особистісні та інституційні аспекти використання населенням інноваційних технологій (на прикладі Чернівецької області) 21

Болдуєв М. В., Болдуєва О. В., Лищенко О. Г.

Особливості податкової політики Європейського Союзу в сфері стимулювання вільної економічної конкуренції 28

Вдовічен А. А., Воронова О. В.

Євроінтеграційні досягнення України на шляху до членства в ЄС: зовнішньоекономічний аспект 35

Петренко Н. О., Шевченко Н. О.

Управління екологічною безпекою проектів та програм як передумова сталого розвитку України 42

Тарасюк М. В., Кулініч Т. В.

Цифровий інструментарій промислового та сервісного менеджменту: особливості та структура 48

Косенко О. П., Буф'ян О. О.

Маркетингові інструменти для ефективного виходу на міжнародні ринки 53

Лебідь Г. А., Лисяк Л. В.

Бюджетно-податкова політика формування доходів бюджету: акцент на механізмі трансфертного ціноутворення 60

Пасічник С. О., Меліхова Т. О.

Застосування причинно-наслідкової діаграми Ісікави в управлінні витратами промислових підприємств 66

Одрехівський М. В., Малиновський Ю. В., Буховцев М. Ю.

Біржова аналітика як система методів та засобів аналізування біржової діяльності 74

Стеценко Б. С., Бабенко А. С., Глушков М. В.

Інноваційність як парадигма розвитку сучасної фінансової економіки 81

Будько О. В., Слайковська Є. Д.

Використання управлінських інформаційних систем в аудиті 86

Ватаманюк-Зелінська У. З., Даниляк Я. А., Зелінський М-П. Б.

Політика іноземного інвестування в енергетичний сектор України 92

Ігнатенко М. М., Красножон А. О., Ткаченко Ю. О.

Впровадження інновацій високих техніко-технологічних устроїв у діяльність малих аграрних підприємств та їх грантова підтримка 99

Романовська Ю. А., Данилюк В. В.

Діджиталізація в сфері обслуговування фізичних осіб: передумова розвитку банківського сектору 105

Бобро Н. С.

Систематизація процесів управління на сучасному етапі трансформації економіки 112

Дюгованець О. М., Лиса С. С., Кулік А. В.

Сучасні стратегії маркетингу маркетплейсів 117

Калініченко Д. Ю.

Фіскальне регулювання скидів забруднених зворотних вод в Україні: тенденції, проблеми та перспективи удосконалення 123

Павлюк Т. І., Демченко О. П.

Оцінка розвитку волонтерської діяльності в Україні 130

Т. І. Павлюк,

к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки та міжнародних відносин, Вінницький торговельно-економічний інститут Державний торговельно-економічний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5300-3588>

О. П. Демченко,

к. е. н., доцент, бізнес-аналітик комп'ютерних систем відділу бізнес-аналізу стратегічних проєктів Департаменту бізнес-аналізу та методології, ДП "Електронне здоров'я"

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1687-3044>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.7.130

ОЦІНКА РОЗВИТКУ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

T. Pavlyuk,

PhD in Economics, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of Economics and International Relations,
Vinnitsia Institute of Trade and Economic of State University of Trade and economics

O. Demchenko,

PhD in Economics, Associate Professor, Business Analyst of Computer Systems of the Department

of business analysis of strategic projects of the Department of Business Analysis and Methodology, SE "Elektronne Zdrovya"

ASSESSMENT OF THE DEVELOPMENT OF VOLUNTEERING IN UKRAINE

У статті здійснено аналіз волонтерської діяльності в Україні. Здійснено оцінку розвитку волонтерської діяльності та її показників. Виявлено основні тренди розвитку волонтерської діяльності в Україні. Обґрунтовано основні пропозиції щодо вирішення проблем розвитку волонтерської діяльності в Україні на основі успішного міжнародного досвіду. Розглянуто волонтерську діяльність як складову частину соціальної роботи. Визначено масштаби розвитку волонтерської діяльності в Україні, її місце у дослідженні та оцінці. Використано методіку оцінки розвитку волонтерської діяльності яка включатиме кількісні та якісні показники в абсолютних та відносних величинах. Розкрито та проаналізовано основні організації та установи, що долучали ресурс волонтерів до благодійної діяльності. Оцінено діяльність волонтерів — фізичних осіб які проводять волонтерську діяльність індивідуально.

The article analyzes volunteer activity in Ukraine. An assessment of the development of volunteer activity and its indicators was carried out. The main trends in the development of volunteer activities in Ukraine have been identified. The main proposals for solving the problems of the development of volunteering in Ukraine based on successful international experience are substantiated. Volunteer activity is considered as a component of social work. The scope of the development of volunteering in Ukraine, its place in research and assessment have been determined. The method of evaluating the development of volunteer activity was used, which will include quantitative and qualitative indicators in absolute and relative values. The main organizations and institutions that involved the resource of volunteers in charitable activities were revealed and analyzed. The activities of volunteers — individuals who carry out volunteer activities individually — were evaluated.

The article states that volunteer activity in the wake of patriotic uplift and the need for self-identification of every Ukrainian became an important factor in restraining the advance of the enemy, supporting the military, and a tool for fighting in the rear. However, the resource is not inexhaustible, fatigue, stress, increased responsibility and uncertainty cause burnout and decrease in the social, economic, protective, supporting function of volunteering. An increase in the number of volunteer organizations and providers of voluntary aid — charity has become an integral part of the lives of most Ukrainians: 62% of Ukrainians have become philanthropists, and 37% have joined volunteering. The increase in the effectiveness of volunteer activity was studied — the average monthly donation increased almost tenfold compared to 2021, which indicates the importance of the help of this civil society institute for the protection of the state.

The study showed that Ukrainian volunteers are increasingly united around projects related to the defense capability of our country with the aim of stopping Russian military aggression in the East and South of Ukraine. Activation of interaction with state authorities, law enforcement, nature protection, medical, social organizations and institutions — volunteers and volunteer organizations continue to help the Armed Forces, rescue services, medical institutions, support the vulnerable, treat injured animals, promote a healthy and active lifestyle, participate in educational and scientific events.

Ключові слова: волонтерство, волонтерські організації, благодійність, громадські організації, допомога.

Key words: volunteering, volunteer organizations, charity, public organizations, assistance.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Розвиваючись в умовах криз, соціальних, економічних, екологічних, в умовах політичної нестабільності, загострення військового конфлікту і, зрештою, в умовах повномасштабного вторгнення росії, волонтерська діяльність на хвилі патріотичного піднесення та необхідності самоідентифікації кожного українця стала вагомим фактором стримання просування ворога, підтримкою військових, інструментом боротьби в тилу. Проте ресурс не є невичерпним, в тому, стрес, підвищена відповідальність та невизначеність спричинюють вигорання та зниження соціальної, економічної, захисної, підтримуючої функції волонтерської діяльності. Зазначене обумовлює актуальність дослідження інструментарію розвитку та підтримки волонтерської діяльності.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Теоретичним підґрунтям дослідження сутності, ролі, значення волонтерської діяльності стали праці сучасних вітчизняних науковців, зокрема, В. Вашкович [1], П. Горінов, Р. Драпушко [2], Н. Грищенко [3], Н. Мирошніченко, Л. Ковальчук [4], В. Потапенко, В. Двігун [5]. Проте залишається недослідженим питання використання соціального проектування як інструмента волонтерської діяльності, що становить науковий інтерес та визначає значущість дослідження за обраною темою.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Мета дослідження полягає в оцінці розвитку волонтерської діяльності. Відповідно до мети визначено завдання дослідження:

— оцінити показники та виявити основні тренди розвитку волонтерської діяльності в Україні;

— обґрунтувати основні пропозиції вирішення проблем розвитку волонтерської діяльності в Україні на основі успішного міжнародного досвіду.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Українське суспільство пройшло трансформацію від пострадянського, змінивши світоглядні уявлення стосовно власного значення у процесі державотворення. Події Революції Гідності, початок російсько-української війни — стали підґрунтям для суспільного піднесення духу Українського народу. Населення країни усвідомило не тільки власну національну та громадянську належність, але й розуміння того, якими можуть бути ймовірні наслідки російської агресії, тому об'єдналось ідеєю спротиву через волонтерські організації та рухи. Розгляд волонтерської діяльності як складової частини соціальної роботи обумовлює дослідження та оцінку розвитку волонтерської діяльності в Україні, її масштабів та сили.

Методологічно оцінка дослідження розвитку волонтерської діяльності здійснюватиметься за період дев'яти років, тобто з 2015 року по 2023 рік. Оцінка статистичних даних за 2015 рік висвітлюватиме рівень розвитку волонтерської діяльності після Революції Гідності 2013—2014 рр., що стала точкою виникнення потужного волонтерського руху в Україні — "чудового прикладу самоорганізації народу у прагненні змінити Україну та зробити її справжньою європейською правовою державою, що здатна здійснювати ефективну соціальну політику" [2].

Методика оцінки розвитку волонтерської діяльності включатиме кількісні та якісні показники в абсолютних та відносних величинах. Почнемо аналіз розвитку во-

лонтерської діяльності з кількісних показників, що включають кількість волонтерів та кількість організацій та установ, що залучають до своєї діяльності волонтерів для провадження волонтерської діяльності на території України. Вихідні дані для аналізу зведемо у таблицю 1.

Дані таблиці свідчать про невинне зростання в Україні кількості організацій та установ, що залучають до своєї діяльності волонтерів для провадження волонтерської діяльності. У 2015 році це було всього 58 організацій та установ, які здійснювали благодійну діяльність та соціальну роботу з допомогою волонтерів, а у 2023 році (станом на листопад) це вже 1661 організація та установа. Темпи росту організацій та установ, що залучали волонтерів до своїх проектів протягом останніх дев'яти років складають 2863,8%, що більше у 29 разів від початку розвитку волонтерської діяльності в Україні (рис. 1).

Основними організаціями та установами, що долучали ресурс волонтерів до благодійної діяльності у 2023 році були:

- благодійні організації (843 організації);
- громадські організації (641 організація);
- благодійні фонди (76 організацій);
- громадські спілки (19 організацій).

Це у сукупності становить 95% від усіх організацій та установ (1661 од.) у 2023 році, що залучали волонтерів. Решта 5% — це громадські об'єднання, наукові установи та заклади освіти, комунальні установи та заклади, релігійні організації, заклади культури, обслуговуючі кооперативи [6]. Оцінюючи динаміку зміни кількості установ та організацій, що долучали волонтерів, можна відстежити дві хвили зростання (рис. 2):

- 2015—2016 рр.;
- 2022—2023 рр.

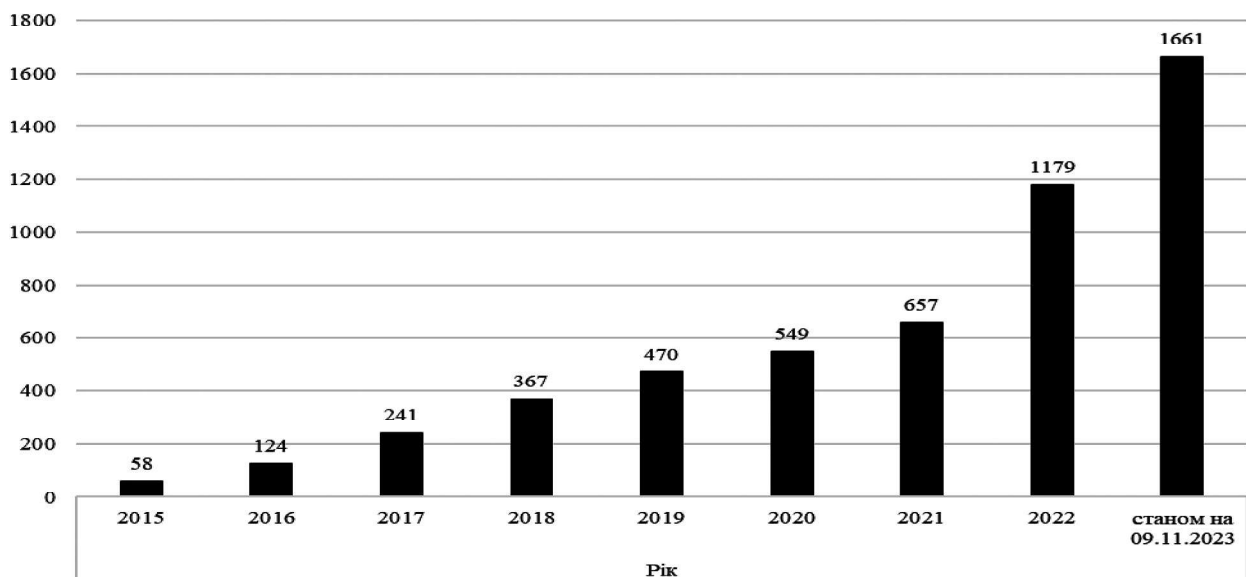
Таблиця 1. Динаміка кількості організацій та установ, що залучають до своєї діяльності волонтерів, зокрема іноземців та осіб без громадянства для провадження волонтерської діяльності на території України (2015—2023 рр.)

Показник кількості організацій та установ	Рік								
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	станом на 09.11.2023
Кількість у відповідному році, од.	58	124	241	367	470	549	657	1179	1661
Абсолютні темпи приросту, од.	-	66	117	126	103	79	108	522	482
Відносні темпи приросту, %	-	113,8	94,4	52,3	28,1	16,8	19,7	79,5	40,9

Джерело: систематизовано та обраховано автором на основі [6].

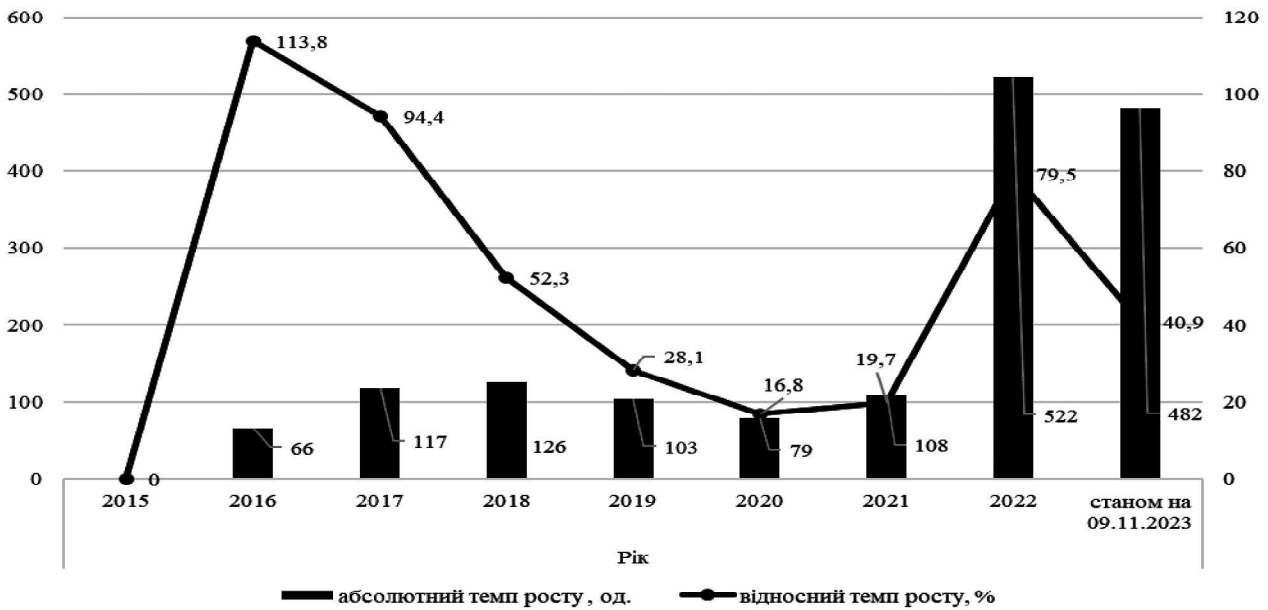
У 2016 році абсолютний темп приросту становив +66 організацій, що у відносному вираженні становило +113,8% у порівнянні з 2015 роком, у 2017 році кількість організацій, що долучають волонтерів, зросла ще на 117 установ, майже вдвічі порівняно з 2016 роком, темп приросту склав 94,4%. Надалі з 2018 по 2021 роки темпи приросту уповільнились, тобто не так стрімко збільшувалась кількість організацій та установ, що долучають волонтерів, як у 2016 році. Проте спостерігалося стале щорічне зростання кількості організацій у середньому на 100 одиниць порівняно з попереднім роком. У 2018 році + 126 організацій, у 2019 році ще + 103 організації, у 2020 ще +79 організацій та у 2021 році + 108 організацій, що у підсумку дало 657 організацій та установ, які у 2021 р. долучали волонтерів.

Більше, ніж в 11 разів збільшилась кількість організацій та установ, що долучали волонтерів за період 2015—2021 рр. Така стала тенденція засвідчує про важливість волонтерської діяльності, як виду соціальної роботи, як механізму об'єднання нації для вирішення спільних питань. Друга хвиля стрімкого зростання кількості організацій та установ, що долучали до своєї діяльності волонтерів, припала на 2022 рік — повномас-

Рис. 1. Динаміка кількості організацій та установ, що залучали до своєї діяльності волонтерів, од.

Джерело: розроблено автором за даними [6].

Рис. 2. Темпи приросту організацій та установ, що залучають до своєї діяльності волонтерів за 2015–2023 рр.

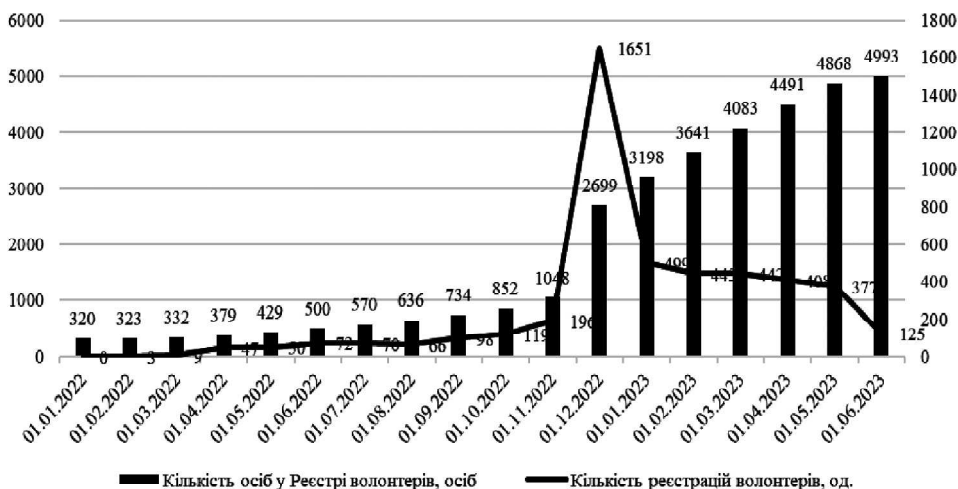
Джерело: розроблено автором за даними [6].

штабного вторгнення росії в Україну. У 2022 році приріст становив майже 80%, тобто +522 організації та установи, що долучали волонтерів, у порівнянні з 2021 роком. В абсолютному вимірі (522 од.) — це найбільший показник приросту за весь досліджуваний період. Приріст у 2023 році станом на листопад становить +482 організації та установи, що долучали волонтерів. Тренд лише підтверджує, що розвиток волонтерської діяльності, як правило, припадає на період загострення кризових ситуацій у суспільстві. Часи кризи породжують силу, групують довкола спільної проблеми, спільного ворога.

Наступним кроком доцільно оцінити кількість волонтерів-фізичних осіб. Відслідкувати динаміку зможемо на основі даних, які збирає та висічує Державна податкова служба. Реєстр волонтерів — це база даних про осіб, які допомагають захисникам та жителям країни,

що постраждали від війни починаючи з 2014 року. Реєстр волонтерів веде Державна податкова служба. Станом на червень 2023 року у реєстрі нараховується майже 5000 волонтерів (рис. 3), проте до повномасштабного вторгнення у ньому було лише 320 осіб хоча реєстр волонтерів антитерористичної операції створено ще у 2014 році. Якщо усереднити, то до 2022 року щорічно реєструвалось 40 волонтерів (320 осіб/8р.). Тоді як з квітня 2022 року щомісячна кількість реєстрації перевершувала 40 осіб (рис. 3).

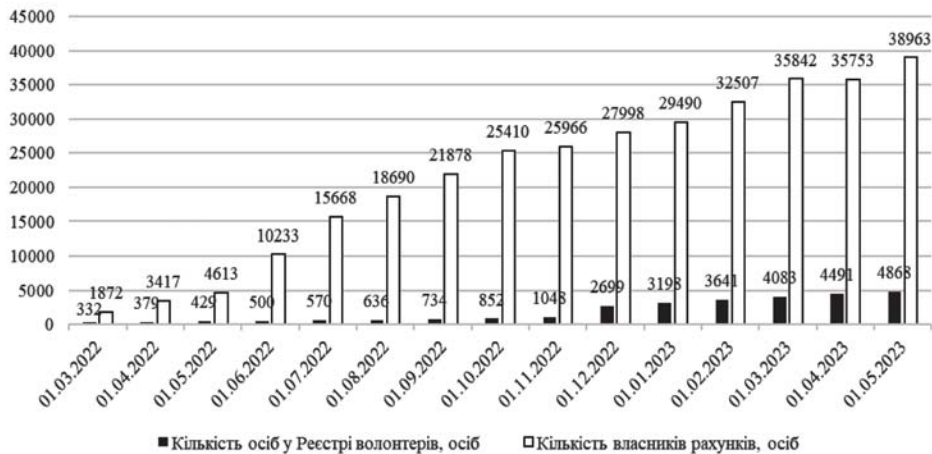
Така нерівномірність свідчить про загострення потреби у волонтерській діяльності після початку війни, у зростанні обсягів пожертвувань, які проходять через картки волонтерів та необхідності офіційної реєстрації статусу волонтера для не оподаткування "благодійних" коштів. Найбільша кількість реєстрацій, а саме 1651 од., була здійснена у грудні 2022 року, це майже 70% від

Рис. 3. Динаміка зміни кількості волонтерів-фізичних осіб (осіб) та кількості реєстрацій волонтерів (од.) за січень 2022 — червень 2023 рр.

Джерело: розроблено автором за даними [7].

Рис. 4. Динаміка співвідношення кількості волонтерів-фізичних осіб (осіб) та кількості власників рахунків-"банк" для збору коштів в Монобанку (од.) за березень 2022 – травень 2023 рр.

Джерело: побудовано автором за даними [7].

загальної кількості реєстрацій у 2022 році. Завершення звітного періоду спонукало 1651 громадянина в останній місяць року обезпечити себе від проблем з податковою. На початку 2023 року у реєстрі налічувалось 3198 волонтерів, що у 10 разів більше, ніж за весь час до цього. Далі приріст щомісячно у середньому становить 400 осіб і в червні кількість волонтерів становила 4993 особи.

За шість місяців 2023 в Реєстр волонтерів було додано 2294 людини, тоді як за весь 2022 рік додано 2379 волонтери. Очевидні наростаючі тенденції реєстрації волонтерів при майже сталій чисельності реєстрацій щомісячно від 377 до 499 осіб. Якщо тренд зберігатиметься, до кінця року матимемо більше 6500 волонтерів.

Зауважимо, щоб оцінити тенденції розвитку волонтерської діяльності в Україні, проведено аналіз кількості організацій та установ, які співпрацюють з волонтерами, та кількості волонтерів-фізичних осіб, які провадять волонтерську діяльність індивідуально. Реєстр перших веде Нацсоцслужби Мінсоцполітики, реєстр останніх веде Державна податкова служба. Маємо підстави говорити, що скоріше за все люди в цих двох реєстрах не повторюються, оскільки:

- якщо волонтер співпрацює з організацією, то інформація про нього може бути у реєстрі Нацсоцслужби Мінсоцполітики, якщо її подасть установа чи організація;

- інформацію про волонтера-іноземця чи особу без громадянства, яка займається волонтерською діяльністю в Україні, обов'язково повідомлять Нацсоцслужби Мінсоцполітики;

- волонтери, які перебувають у реєстрі Нацсоцслужби мають подати окрему заяву стосовно включення до реєстру волонтерів, який веде ДПС.

Таким чином, можемо з упевненістю говорити, що кількість волонтерів дорівнює сумі тих, хто співпрацює з організаціями та тих фізичних осіб, що зареєстровані в ДПС як волонтери. Крім цього, є ще багато людей, які провадять волонтерську діяльність без офіційного статусу "волонтер", тобто без реєстрації в державних реєстрах. На підтвердження цьому дані Монобанку Украй-

Таблиця 2. Кількість офіційно зареєстрованих волонтерів у Реєстрі ДПС та кількість власників рахунків в Монобанку для збору коштів

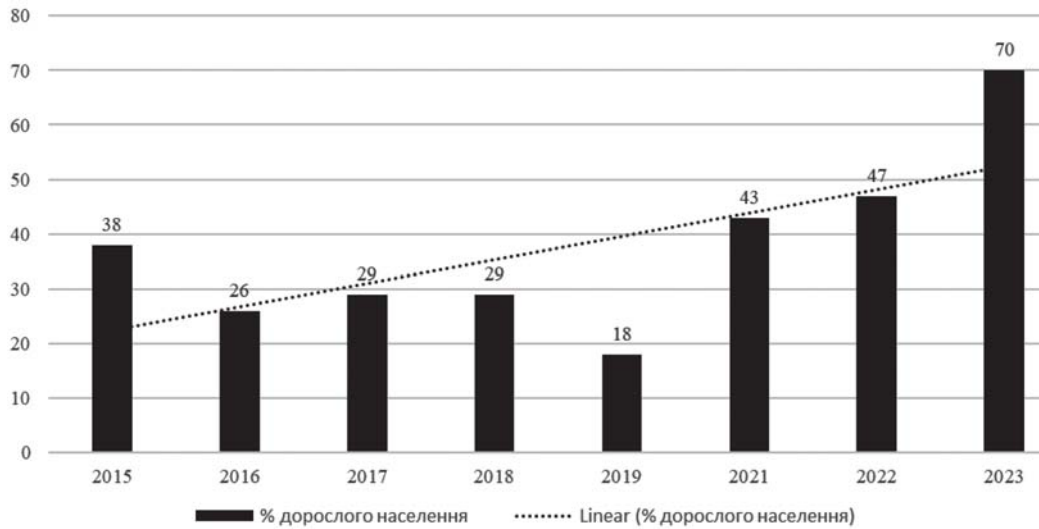
Станом на	Кількість осіб у Реєстрі волонтерів, осіб	Кількість власників рахунків, осіб	Співвідношення офіційних волонтерів і «неофіційних» волонтерів	Кількість банок, од.
01.01.2022	320	-	-	-
01.02.2022	323	-	-	-
01.03.2022	332	1872	5,6	2089
01.04.2022	379	3417	9,0	3959
01.05.2022	429	4613	10,8	5388
01.06.2022	500	10233	20,5	12079
01.07.2022	570	15668	27,5	18747
01.08.2022	636	18690	29,4	22517
01.09.2022	734	21878	29,8	26749
01.10.2022	852	25410	29,8	31029
01.11.2022	1048	25966	24,8	31521
01.12.2022	2699	27998	10,4	34231
01.01.2023	3198	29490	9,2	36195
01.02.2023	3641	32507	8,9	39942
01.03.2023	4083	35842	8,8	44659
01.04.2023	4491	35753	8,0	44146
01.05.2023	4868	38963	8,0	48662
01.06.2023	4993	-	-	-

Джерело: розроблено автором за даними [7; 8].

ни, які свідчать, що кількість людей, які збирають кошти та донати без реєстрації статусу волонтера, набагато більша, ніж зареєстровано і відповідно подає офіційна статистика (рис. 4).

Дані засвідчують тенденції зростання чисельності офіційно зареєстрованих волонтерів і тих, які збирали кошти без реєстрації статусу "волонтера" (назвемо їх "неофіційні" волонтери). Проте чисельність "неофіційних" волонтерів зростала швидшими темпами від початку війни, ніж офіційних. Крім того, чисельність "неофіційних" волонтерів в десятки разів перевищувала чисельність офіційних.

Для порівняння співвідношення кількості офіційно зареєстрованих волонтерів і волонтерів без офіційного статусу розглянуто дані Монобанку щодо кількості власників "банок" для збору пожертв. Дані зведено у таблицю 2 за відповідними періодами.

Рис. 5. Динаміка частки волонтерів, що здійснювали фінансові пожертви 2015–2023 рр., %

Джерело: побудовано автором за даними [9, 10].

На початку повномасштабного вторгнення "неофіційних" волонтерів було у 5,6 разів більше, офіційних. У квітні та травні 2022 року на кожного офіційно зареєстрованого волонтера припадало відповідно 9 та 10 "неофіційних" волонтери. Найвищі показники співвідношення неофіційних та офіційних волонтерів спостерігалися у червні-листопаді 2022 року від 20 неофіційних волонтерів на одного офіційно зареєстрованого до майже 30. З початком 2023 року це співвідношення зменшилось, за рахунок вищих темпів зростання реєстрації волонтерів офіційно, але все одно тенденція перевищення кількості волонтерів без офіційного статусу над кількістю офіційно зареєстрованих волонтерів зберігається 9-8 до 1 (січень-травень 2023 року).

Станом на початок березня 2022 року власні банки для збору коштів мали лише 1872 особи. Відтоді щомісяця "неофіційних" волонтерів ставало більше, в середньому, на 2,8 тисяч осіб. Приріст кількості власників "банок" для збирання допомоги становить більше 2000% від початку війни.

Дані таблиці 2 свідчать також, що власники рахунків мають не по одній "банці" для збору коштів. Кількість відкритих банок для збирання допомоги станом на по-

чаток травня складає 48662 од. Це у 23 рази більше, ніж було на початку повномасштабного вторгнення у березні 2022 року. Побільшало й поповнень цих банок для збору допомоги — у 20 разів до початку великої війни. У 2023, в середньому, українці роблять 3,1 млн транзакцій на місяць, тоді як на початку березня 2022 року поповнень було близько 158 тисяч на місяць. Станом на початок травня 2023 року, у середньому, в одну банку "скидається" близько 70 людей [8].

Загалом частка тих, хто здійснював фінансові пожертвування на благодійність, становлять 70% у 2023 році [9]. Тобто 70% дорослого населення в Україні (старше 15 років) здійснювали грошові пожертви. Причому це найвищий показник за весь досліджуваний період (рис 5).

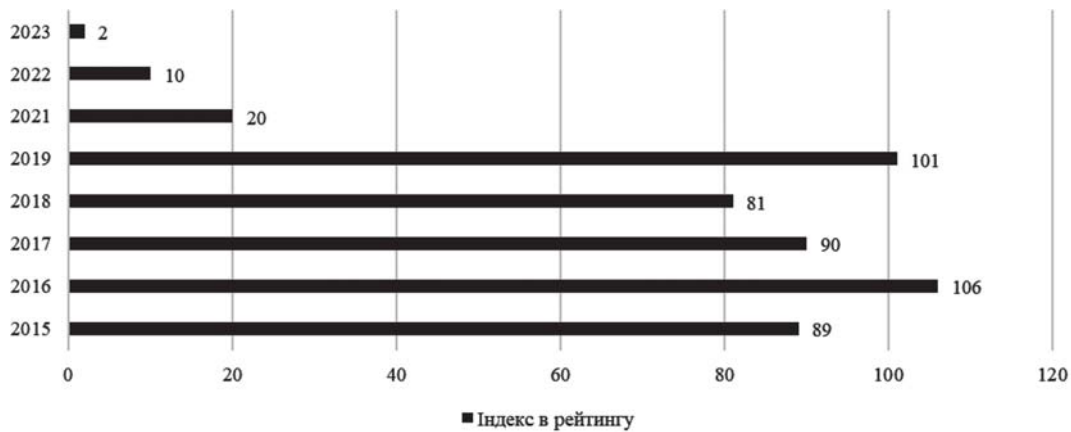
Дані рис. 5 свідчать про висхідний тренд частки волонтерів, які здійснювали фінансові пожертвування. За роками частка волонтерів, що жертвували кошти на благодійність варіюється від 18% у 2019 році до 70% у 2023 році. Можна відстежити три хвили зростання частки людей у країні, що жертвували кошти:

— 2015 рік — пов'язано з Майданом та окупацією на Сході країни та Півдні;

Рис. 6. Динаміка частки волонтерів від кількості дорослого населення країни, 2015–2023 рр., %

Джерело: побудовано автором за даними [9, 10].

Рис. 7. Динаміка зміни індексу України у Світовому рейтингу благодійності, 2015—2023 рр., місце

Джерело: побудовано автором за даними [9,10].

— 2021 рік — спричинено пандемією COVID;

— 2023 рік — у відповідь на повномасштабне вторгнення.

Також висхідний напрямок має тренд зростання частки людей, які здійснювали волонтерську діяльність (рис 6), у 2023 р. частка сягнула максимального рівня за досліджуваний період і зафіксована на рівні 37% — це частка усього дорослого населення України здійснювали, яка здійснювала волонтерську діяльність у 2023 р.

Таким чином, аналіз абсолютних та відносних показників дає можливість чітко констатувати потужний розвиток волонтерської діяльності в масштабах всієї України, її характер та рівень. Волонтерська діяльність, як і благодійність в цілому, стали трендом українського суспільства, ознакою соціально-економічного розвитку населення. Окрім того, рівень розвитку волонтерської діяльності вражає і світову спільноту. За даними Світового рейтингу благодійності, який щорічно з 2010 року публікує CAF (Charities Aid Foundation), Україна увійшла у двадцятку країн з найвищим рівнем благодійності у 2021 році, у десятку — в 2022 році, і стала 2 у рейтингу з поміж 142 країн світу у 2023 році [9]. Динаміка зміни індексу України в рейтингу представлена на рис. 7.

У 2023 році за рівнем благодійності Україну обійшла лише Індонезія із загальним індексом благодійності 68. Десятка країн з найвищим рівнем благодійності виглядала наступним чином (рис. 8).

Частка населення в Індонезії, яка займалась благодійністю становить 68% дорослого населення, в Україні — 62%, Ліберії та США — 58%, М'янмі та Кувейті 57%, Канаді — 54%, Нігерії та Новій Зеландії — 53%. За рейтингом розвитку волонтерської діяльності у 2023 році Україна зайняла 11 місце, за часткою населення, що здійснювала фінансові пожертвування — 4 місце.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

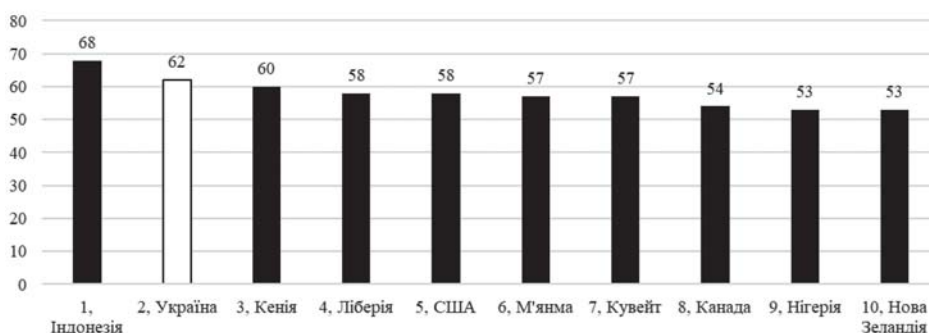
На основі проведеного аналізу можемо виокремити основні тренди розвитку волонтерської діяльності в Україні:

— збільшення кількості волонтерських організацій і надавачів добровільної допомоги — благодійність стала невід'ємною частиною життя більшості українців: 62% українців стали благодійниками, а 37% долучилися до волонтерства;

— зростання результативності діяльності волонтерів — середньомісячна пожертва виросла майже вдесятеро порівняно з 2021 роком, що свідчить про важливість допомоги даного інституту громадянського суспільства для захисту держави;

— українські волонтери все більше об'єднуються навколо проєктів, пов'язаних з обороноздатністю нашої держави з метою призупинення російської військової агресії на Сході та Півдні України;

Місце України у Світовому рейтингу благодійності, загальний рейтинг

Рис. 8. Рейтинг України за загальним індексом благодійності, 2023 р.

Джерело: побудовано автором за даними [9].

— активізація взаємодії з органами державної влади, правоохоронними, природоохоронними, медичними, соціальними організаціями та установами — волонтери та волонтерські організації продовжують допомагати Збройним Силам, рятувальним службам, медичним установам, підтримують мало захищених, лікують травмованих тварин, пропагують здоровий і активний спосіб життя, беруть участь в освітніх і наукових заходах тощо.

Література:

1. Вашкович В. Опис волонтерської допомоги (завдання) у договорах про надання волонтерської допомоги. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 2. С. 45.

2. Горінов П., Драпушко Р. Волонтерська діяльність в Україні: соціально-правове дослідження: монографія. Київ, Державний інститут сімейної та молодіжної політики. 2022. 240 с. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/39498/tytul.pdf?sequence=1>

3. Грищенко Н. І. Волонтерський рух в сучасній Україні як стратегія розвитку молодіжного лідерства. Вісник НТУУ "КПІ". Політологія. Соціологія. Право. 2018. Вип. 2 (38). С. 78.

4. Мирошніченко Н. О., Ковальчук Л. В. Волонтерська діяльність підлітків як умова соціального їх становлення. Наукові записки. Випуск 148. 2020. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/38488>

5. Потапенко В. А., Двігун В. О. Аналіз українського волонтерства на основі методології нових соціальних рухів. Центр внутрішньополітичних досліджень НІСД. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-11/volonterstvo_01112022.pdf

6. Установи, що залучають до своєї діяльності волонтерів для провадження волонтерської діяльності на території України. Дані Національної соціальної сервісної служби України. URL: <https://nssu.gov.ua/volonterstvo>

7. Реєстр волонтерів України: статистика Опендатов (opendatobot.ua). 2023. URL: <https://opendatobot.ua/open/volunteers>

8. Лише 5 тисяч українців зареєструвалися у Реєстрі волонтерів. Опендатов (opendatobot.ua): аналітика. 2023. URL: <https://opendatobot.ua/analytics/real-volunteers>

9. World Giving Index 2023: Global trends in generosity. Charities Aid Foundation. URL: https://www.cafonline.org/docs/default-source/about-us-research/wgi_report_2023_final.pdf?sfvrsn=402a5447_2

10. World Giving Index 2015: A global view of giving trends November 2015. Charities Aid Foundation. 23p. URL: [caf_worldgivingindex2015_report.pdf](https://www.cafonline.org/docs/default-source/about-us-publications/caf_worldgivingindex2015_report.pdf) (cafonline.org)

References:

1. Vashkovych, V. (2018), "Description of volunteer assistance (tasks) in contracts on the provision of volunteer assistance", *Pidpryemnytstvo, gospodarstvo i pravo*, vol. 2, pp. 45.

2. Horinov, P. and Drapushko, R. (2022), *Volonters'ka diial'nist' v Ukraini: sotsial'no-pravove doslidzhennia* [Voluntary activity in Ukraine: socio-legal research], *Derzhavnyi instytut simejnoi ta molodizhnoi polityky*, Kyiv, Ukraine.

3. Hryshchenko, N. I. (2018), "The volunteer movement in modern Ukraine as a strategy for the development of youth leadership", *Visnyk NTUU "KPI". Politolohiia. Sotsiolohiia. Pravo*, vol. 2 (38), pp. 78.

4. Myroshnichenko, N.O. and Koval'chuk, L.V. (2020), "Volunteer activity of teenagers as a condition of their social development", *Naukovi zapysky*, vol. 148.

5. Potapenko, V. A. and Dvahun, V.O. (2022), "Analysis of Ukrainian volunteerism based on the methodology of new social movements. Center for domestic political studies of the National Institute of Social Sciences", available at: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-11/volonterstvo_01112022.pdf (Accessed 15 March 2024).

6. National Social Service of Ukraine (2023), "Institutions that involve volunteers in their activities to carry out volunteer activities on the territory of Ukraine. Data of the National Social Service of Ukraine", available at: <https://nssu.gov.ua/volonterstvo>

7. Opendatobot (2023), "Register of volunteers of Ukraine", available at: <https://opendatobot.ua/open/volunteers> (Accessed 15 March 2024).

8. Opendatobot (2023), "Only 5 thousand Ukrainians registered in the Register of Volunteers", available at: <https://opendatobot.ua/analytics/real-volunteers> (Accessed 15 March 2024).

9. Charities Aid Foundation (2023), "World Giving Index. Global trends in generosity", available at: https://www.cafonline.org/docs/default-source/about-us-research/wgi_report_2023_final.pdf?sfvrsn=402a5447_2 (Accessed 15 March 2024).

10. Charities Aid Foundation (2015), "World Giving Index A global view of giving trends November 2015", available at: https://www.cafonline.org/docs/default-source/about-us-publications/caf_worldgivingindex2015_report.pdf (Accessed 15 March 2024).

Стаття надійшла до редакції 23.03.2024 р.

<https://nayka.com.ua>

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б») Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292

e-mail: economy_2008@ukr.net

viber: +38 050 3820663